

סוגיית ה"פליטים" מדארפור ומאריתריאה – מבט ייחודי מכיסא המתשאל

ד"ר משה טרדמן

הקדמה

בעשור האחרון, בשל מלחמות עקובות מדם שהתחוללו ועדיין מתחוללות ביבשת אפריקה וגם בעקבות שינויי אקלים קיצוניים בשוליה, מגיעים בהמוניהם אל תחומי ישראל אפריקנים רבים מהרפובליקה הדמוקרטית של קונגו, מחוף השנהב, מליבריה, מסיירה לאון, מאריתריאה, מאתיופיה, מסודאן ואפילו מסומליה, מי באופן חוקי ומי כמסתננים דרך הגבול עם מצרים. על פי הערכות משרד הפנים נמצאים כיום בתחומי ישראל יותר מ-20 אלף אפריקנים, אשר הגיעו אליה מסודאן, מאריתריאה ומאתיופיה בלבד, ויש אומדים את מספרם ב-50 אלף.

אל נוכח גלי "צונאמי" אלה לא השכילה ממשלת ישראל לגבש מדיניות עקבית ומסודרת, המסתננים סובבים בחופשיות ברחבי המדינה, ולעתים אף נוצר חיכוך שלילי ביניהם לבין האוכלוסייה המקומית. יתרה מזו, רובם אף אינם עונים להגדרה של פליט על פי אמנת האו"ם ולמעשה הגיעו לישראל כמהגרי עבודה.

הממשלה מתלבטת בנוגע לדרכי התנהלותה בסוגיה עדינה זו. עיתונאים רבים מסקרים את הנושא וכותבים עליו מזווית אנושית והומנית. הם מתארים בפני ציבור הקוראים את סבלם של האפריקנים שזה מקרוב באו ודוחפים אותם ללחוץ על הממשלה לסייע לאותם אנשים. אליהם מצטרפים פעילי זכויות אדם, המנתחים את מה שהם מכנים "פליטי דארפור" מנקודת מבט מוסרית (בן דור 2008; ברשקובסקי 2007; דץ 2008; זיו 2008; חי 2008; כרמי 2007; רוזן 2008). בפנייתם אל הציבור הם מרבים להזכיר את השואה ואת הפליטים היהודים באותה עת שמדינות רבות נעלו את שעריהן בפניהם ובכך מנעו מהם כל אפשרות להינצל מגיא ההריגה. כל אלה לוחצים על הממשלה לנקוט מדיניות פייסנית ומתירנית כלפי האפריקנים ולהעניק להם זכויות מלאות, לרבות ביטוח לאומי ורישיון עבודה, כל עוד הם שוהים כאן. ואולם, אל נוכח הזרם הבלתי פוסק של המסתננים תיאלץ ישראל, במוקדם או במאוחר, לנקוט מדיניות מגבילה כלפי מי שמכונים פליטים, המתחרים עם קבוצות השוליים בישראל על אותם